

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K.D. USHYNsky"**

*(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)*

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

(Department of Psychology)

UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW

(Institute of Psychology)

VILNIUS UNIVERSITY

(Institute of Psychology)

JOHNS HOPKINS UNIVERSITY

(Department of Psychology & Brain Sciences)

ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)

KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL

UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA

(Department of Psychology)

CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY

(Department of Practical Psychology)

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

(Department of Psychology)

ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

*(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)*

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

(кафедра психології)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ

(Інститут психології)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(Інститут психології)

УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА

(кафедра психології та досліджень про мозок)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

(кафедра психології)

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОПОМОГИ ДІТЯМ ТА ПІДЛІТКАМ В ТРАВМІ ПОВ'ЯЗАНИЙ З ВІЙНОЮ	
Сузанська А.О., Головська І.Г.	106
ПСИХОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ І ОСОБЛИВОСТІ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПІДЛІТКІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	
Тимохіна А.М., Дідух М.Л.	109
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЕМОЦІЙНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ У ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ	
Макордей О.І.	116
ОСОБИСТІ ПСИХОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СПОРТСМЕНІВ ПРИ ДІЇ СТРЕСОВИХ ЧИННИКІВ	
Острова І.В.	122
ПРОЯВ СТРЕСУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ОСОБИСТІСТЬ	
Міхова Л.П.	119
ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЛЯ ПОДОЛАННЯ СКЛАДНИХ ВИКЛИКІВ ВІЙНИ	
Майстренко Т.М., Вдовіченко О.В.	125
ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ КОРЕКЦІЇ ПОСТСТРЕСОВОГО СТАНУ У ВІЙСЬКОВИХ	
Каралкін М.В., Массанов А.В.	128
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДІ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ	
Онищенко О.О., Симоненко С.М.	132
ВПЛИВ СТРЕСОВИХ ФАКТОРІВ НА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	
Сембрак А.А.	134
ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ	
Сороченко О.С.	136
СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ВТОМИ ВІД СПІВЧУТТЯ У ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ	
Суханова О.А., Оверчук В.А.	141
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ МОЛОДІ З РІЗНИМ ТИПОМ ТЕМПЕРАМЕНТУ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ	
Маскевич Д.О., Ситнік С.В.	143
ВПЛИВ ФАКТОРІВ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Мельник О. А.	147
ВПЛИВ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ НА ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	
Пилипенко Т.В., Ситнік С.В.	149
АДАПТАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ЧИННИК ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ	
Суранова Н.В., Ситнік С.В.	154

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДІ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Онищенко О.О., Симоненко С.М.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Вибір теми наукової роботи обумовлено тим, що аналіз такої вікової категорії як молодь юнацького віку в екстремальних умовах сучасного українського суспільства є досить актуальним з позиції соціально-психологічного підходу. Війна як соціальна, політична, економічна трансформація ускладнила соціологічні і психологічні практики спостережень за ціннісними орієнтаціями молоді як вибіркової стратегії поведінки. адже ця невизначеність сучасного світу стосується модифікації глобальних психологічних суб'єктивних образів світу. Соціальне середовище молоді може змінюватися через евакуації та розруху, що може впливати на їх соціальні навички та психосоціальне благополуччя.

Цей підхід можна сформулювати на основі досліджень таких провідних вчених як: П.Цапффе, М.Розов, Т. Кирпенко, Ю. Бохонкова. Слід зазначити, що незважаючи на широкий спектр дослідження у вищеперерахованих дослідників, зокрема, з психології екстремальних ситуацій, загальної та вікової психології відкритим залишається питання впливу мінливого соціального середовища на поведінку і цінності молоді, емоційний стан, та загальний розвиток.

Враховуючи вищенаведене ми встановили мету нашого наукового дослідження: виокремити соціально-психологічний підхід дослідження молоді юнацького віку в контексті з екстремальних умов життєдіяльності.

Для дослідження проблематики взаємозв'язку між соціальними та психологічними факторами адаптації молоді юнацького віку до екстремальних умов, таких як війна, природні катастрофи, економічні кризи, ставимо наступні завдання:

1) Описати сутність соціально-психологічного підходу, ідею, переваги, важливість для життєдіяльності особистості юнацького віку;

2) Виокремити роль соціальної залученості у забезпеченні соціально-психологічної адаптації молоді в екстремальних умовах.

Успішне виконання цих завдань передбачає можливість в подальшому розробити практичні рекомендації для підтримки молоді в екстремальних умовах, щоб забезпечити психологічну підтримку та розвиток ресурсів для адаптації в екстремальних (кризових) умовах.

Об'єкт дослідження: молодь юнацького віку в умовах екстремальних ситуацій, таких як війна, природні катастрофи, соціальні конфлікти, економічна нестабільність, тощо. **Предмет дослідження:** взаємозв'язок соціальних та психологічних факторів адаптації молоді до екстремальних умов.

Вирішуючи перше завдання нами було описано сутність соціально-психологічного підходу, ідею, переваги, важливість для життєдіяльності особистості юнацького віку.

По-перше: Цей підхід підкреслює, що цінності людини, зокрема, молоді є не просто зовнішніми впливами, вони є глибоко вбудованими у внутрішній світ особистості, відображаючи її духовність та моральний компас, тобто серед юнацького віку можуть панувати суто ліберальні цінності-життя людей має бути важливішим за все інше. Також є важливим децентралізація влади-прагнення брати відповідальність у власні руки. Таким чином, молоді українці будують можливо нову систему цінностей, яка пошириться на весь світ (Формування нової української держави).

По-друге: Соціально-психологічний підхід, відповідно до класифікації цінностей людини М. Розова, розглядає дві категорії (які можуть бути домінуючими), а саме загально значимі та відносні. 1) Загально значимі цінності, такі як почуття обов'язку, людська гідність, рівність, віра, чесність, обов'язок, справедливість, відповідальність, пошук істини та сенс життя, визнаються як основа для формування особистості та регуляції її поведінки в суспільстві. Формуючи соціально-психологічний підхід, важливо розуміти, що ці загально значимі цінності не лише впливають на особистісний розвиток, а й формують основу для взаємодії зі світом та оточуючими людьми. Вони сприяють формуванню стійких соціальних взаємин та сприйняттю суспільства як місця, де кожна особистість має право на гідне життя, розвиток і самореалізацію. 2) Відносні цінності, такі як життя, здоров'я, свобода думки, право на прийняття і виконання рішень, особиста гідність, сімейні цінності, доступність до потрібної інформації, економічна безпека, вони відображають індивідуальні потреби та мотивації людини, які можуть змінюватися в залежності від конкретних обставин та контексту.[3]

Таким чином, соціально-психологічний підхід дозволяє зрозуміти, як ці різноманітні цінності та життєві обставини взаємодіють і впливають на формування особистості, її соціальну адаптацію та сприйняття навколишнього середовища.

Вирішуючи друге завдання, ми виокремили роль соціальної залученості у забезпеченні соціально-психологічної адаптації молоді в екстремальних умовах. За словами Т. Кирпенко та Ю.Бохонкової дослідили переживання екстремальних (кризисних ситуацій), виділивши наступну форму опанувальну - усвідомлення ситуації, використання копінг-стратегій, які є найбільш адекватними з огляду на актуальне положення в суспільстві.[2] Норвезький філософ П. Цапффе у своїй книзі «Останній Мессія» (норв. Den sidste Messias; 1933) окреслив чотири варіанти «опанування себе» в екстремальних ситуаціях: Фіксація-зосередженість на певних усталених ідеалах, таких як, релігія, церква, держава, люди, моральність, доля, майбутнє, закони життя; Ізоляція-цілковите звільнення свідомості від тривожних думок і почуттів; Відволікання-зосередженість на інших, не пов'язаних із сенсом життя, проблемах; Сублімація-переорієнтація із негативних думок на позитивні, аналіз власного життя з естетичних позицій.[1]

На сьогоднішній день у період воєнного стану люди найчастіше в якості «соціальної залученості» знаходять такі джерела як: любов і турбота до інших людей; створення сім'ї та народження дітей; благодійність, волонтерство;

відданість улюбленій справі; творчість-створення чогось нового; соціальна активність; реалізація свого потенціалу. Таким чином, людина має змінити підхід до незмінної ситуації, це надає молодим людям відчуття приналежності та безпеки, що є важливим для подолання стресу та адаптації до нових умов.

В ході досліджень зазначеного спрямування було виявлено, що молодь, перебуваючи в екстремальних умовах, виявляє велику стійкість та ресурси адаптації, проте її психічне здоров'я та соціальна взаємодія зазнають значного впливу від зовнішніх факторів. Отже, соціально-психологічний підхід є важливим інструментом для розуміння та підтримки молоді в умовах екстремальних ситуацій, сприяючи розвитку наукових стратегій та програм, спрямованих на поліпшення їхнього психологічного благополуччя та адаптації до навколишнього середовища.

Література

1. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ: Педагогічна думка, 2016. 219 с.
2. Кирпенко Т. М., Бохонкова Ю. О. Механізми психологічного самозахисту підлітків: монографія. Сєвєродонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. 176 с.
3. Ярошенко А.О. Ціннісний дискурс освіти: монографія. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. 156

ВПЛИВ СТРЕСОВИХ ФАКТОРІВ НА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЮНАЦЬОМУ ВІЦІ

Сембрак А.А.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Актуальність. Юнацький вік – досить вразливий період життя особистості, у якому людина схильна приймати для себе досить важливі рішення, які у подальшому житті визначатимуть вектор її особистісного, соціального та професійного розвитку. На сьогоднішній день, свідомість юної особистості піддається різноманітному зовнішньому та внутрішньому впливу, тобто стресу, який, у свою чергу, може якісно впливати на майбутні вибори, самовизначення, цінності та ідентичність юнака, дуже часто – деструктивно. Тому метою нашої роботи є аналіз наукових джерел та спеціальної літератури з приводу вікових особливостей розвитку особистості в період юнацтва (в контексті теми – задля розуміння, яким саме чином стресові фактори можуть впливати на особистість даного віку), а також теми прийняття рішень; розглянемо сутність стресових факторів, безпосередньо, та їх вплив, ступінь на прийняття рішень обраної вікової категорії. Також однією з задач роботи є – підбір актуальних, відповідних методик (які б дозволили нам визначити рівень наявного стресу юнаків, його вплив на когнітивну та емоційну сферу, копінг-поведінку в стресових умовах; стиль прийняття ними рішень, оцінка схильності юнака до ризику тощо) та проведення емпіричного дослідження.